İthalatta Haksız Rekabet ve Türkiye’de Anti-dumping Uygulamaları

Unfair Competition in Imports and Anti-dumping Practices in Turkey

Asst. Prof. Dr. Hülya Göktepe (Anadolu University, Turkey)

Abstract

Unfair competition in imports is done by dumping or subsidy. According to the Turkish legislation dumping; export price of a product to Turkey being less than the normal value for the like product, subsidy; a direct or indirect financial contribution by the country of origin or export, which confers a benefit or any form of income or price support within the meaning of Article XVI of GATT 1994. In the case of unfair competition in imports, General Directorate of Imports applies trade defence instruments (antidumping, antisubsidy, safeguard measures) in compliance with WTO rules and national legislation, and follows up the enforcement of those measures.

The purpose in this study is to contribute to Turkish literature related to dumping and subsidy. In this study, national and international regulation on antidumping will be given. It will be explained antidumping practices in Turkey. Dumping investigations will be presented. The data from Ministry of Economy and foreign trade data will be used. This study is a descriptive study.

1 Giriş

Benzer veya doğrudan rakip mallar üreten yerli üreticilerin ithalat yoluyla yapılan haksız rekabete karşı korunmaları, ithalattan zarar görmelerinin önlenmeleri amacıyla ticaret politikası savunma araçlarına başvurulmaktadır. Ticaret politikası savunma araçları dampedinge karşı önlemler, sübvansiyona karşı önlemler ile korunma ve gözetim önlemlerinden oluşmaktadır. Türkiye’de ithalatta haksız rekabetin önlenmesine ait düzenleme 1989 yılında İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanun ile yapılmıştır. Bu kanunun uygulanmasına yönelik yönetmelik ve Karar çıkarılmıştır. İthalatta haksız rekabetin önlenmesi hakkında mevzuata göre: dumping; bir malın Türkiye’ye ihrac fiyatının, benzer malın normal değerinin altında olmasını, sübvansiyon; menşe veya ihracatçı ülkenin fayda sağlayan, doğrudan veya dolaylı mali katkısını veya GATT 1994’ün XVI’ncı maddesi çerçevesinde herhangi bir gelir veya fiyat desteğini ifade etmektedir. Dumping veya sübvansiyonun tespiti halinde savunma aracı olarak antidumping vergileri kullanılmaktadır.

Dumping veya sübvansiyonun tespiti için dumping veya sübvansiyon soruşturmaları açılmaktadır. Eskiden ABD, AB, Kanada gibi gelişmiş ülkeler tarafından kullanılan dumping soruşturmaları artık gelişmekte olan ülkeler tarafından da kullanılmaktadır.

2 Antidampingle İlgili Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler

Dampingle ilgili uluslararası düzenleme Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması 1994’ün VI. Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Anlaşma’dır. Dampinge karşı önlemler yalnızca GATT 1994 Madde VI’da öngörülen koşullarda ve bu Anlaşma hükümlerine uygun olarak başlatılan ve yürütülen soruşturmalar gereğince uygulanacaktır. Kısaca Antidumping Anlaşması olarak anılan bu anlaşma uyarınca, bir ülkeden başka bir ülkeye ihrac edilen bir ürünün ihrac fiyatı, normal ticari işlemler içinde, ihracatçı ülkede tüketime konu benzer ürünün karşılaştırılabilir fiyatından daha düşük olduğunda, sözkonusu ürünün dampedingli olduğu, yani bir başka ülkenin pazarına normal değerinden daha düşük bir fiyatla sokulduğu kabul edilir. Anlaşmaya göre, İhracat fiyatı ile normal değer arasında adil bir karşılaştırma yapılacaktır. Bu karşılaştırma aynı ticari aşamada, normal olarak fabrika çıkış aşamasında ve yapılan satışlar için mümkün olduğu ölçüde aynı zamanda yapılacaktır. Zarar tesbiti olumlu delile dayanacak ve dampedingli ithal ürün hacminin ve dampedingli ithal ürünlerin, iç piyasada benzer ürünlerin fiyatı üzerindeki etkisinin ve bu ithalatın sonuçta bu ürünlerin yerli üreticileri üzerindeki etkisinin nesnel bir incelemesini içerecektir. İddia edilen dampedingin mevcudiyeti, derecesi ve etkisini tesbit etmek için, üretim dalı tarafından veya üretim dalı adına yapılan yazılı başvuru üzerine bir soruşturma başlatılacaktır. Başvuru, dumping, zarar ve dampedingli ithalatla iddia edilen zarar arasında nedensel bir ilişki ile ilgili delilleri içerecektir. Yetkililer bir soruşturmanın başlatılması için yeterli delil olup olmadığını belirlemek üzere başvuru beraberinde verilen delillerin doğruluğunu ve yeterliliğini inceleyeceklerdir. Yetkililer özel durumlarda, üretim dalı tarafından veya onun adına böyle bir soruşturmanın başlatılması için yazılı bir başvuru yapılmadan soruşturma başlatmaya karar verdikleri takdirde, bu soruşturmayı ancak, soruşturmanın başlatılmasını haklı kılacak olan, dumping, zarar ve nedensel ilişki ile ilgili yeterli delili buldukları takdirde başlatacaklardır. Yetkililer soruşturmaya ilgili işlemlerin sürdürülmesini haklı kılacak dumping veya zararla ilgili yeterince delil olmadığı kanaatine vardıklarında, yapılan başvuru reddedilecek ve soruşturma derhal kapatılacaktır.

Soruşturmalar, özel durumlar dışında bir yıl içinde sonuçlandırılacak ve başladıktan sonra hiçbir şekilde 18 aydan daha uzun sürmeyecektir.

Verginin uygulanması için tüm koşulların yerine geldiği durumlarda dampinge karşı verginin uygulanıp uygulanmayacağına ilişkin karar ve uygulanacak dampinge karşı vergi tutarının damping marjı kadar veya daha az olmasına ilişkin karar, ithalatçı Üye yetkililerince verilecek kararlardır. Dampinge karşı vergi tutarı, belirlenen damping marjını aşmayacaktır. Dampinge karşı vergiler yalnızca, zarara neden olan dampingi önlemek için gerekli olduğu sürece ve gerekli olduğu ölçüde yürürlükte kalacaktır. Bu Anlaşma kapsamında dampinge-karşı önlemlerin uygulanması sözkonusu olduğunda, gelişmiş Üye ülkeler tarafından gelişmekte olan Üye ülkelerin özel durumunun özellikle dikkate alınması gerektiği kabul edilmektedir. Dampinge karşı vergilerin gelişmekte olan Üye ülkelerin önemli çıkarlarını etkileyeceği durumlarda bu vergiler uygulanmadan önce Anlaşmada öngörülen yapıcı çözümler araştırılacaktır. Bu Anlaşma ile Üyelerin herbirinin temsilcilerinden oluşan bir Dampinge Karşı Uygulamalar Komitesi kurulmaktadır. Üyeler aldıkları her türlü dampingekarşı ön ve kesin önlemlerini gecikmeden Komiteye rapor edeceklerdir. Üyeler ayrıca her altı ayda bir, bir önceki altı-aylık süre içinde alınan damping karşı önlemler ile ilgili raporları da sunacaklardır.

Türkiye’de damping ve sübvansiyonla ilgili mevzuata bakıldığında; 14/6/1989 tarih ve 3577 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanun, 99-13482 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Karar, 30/10/1999 tarih ve 23861 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik’ten oluştuğu görülmektedir.

İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanun, ithalatta haksız rekabet hallerinden dampinge veya sübvansiyona konu olan ithalatın sebep olduğu zarara karşı bir üretim dalının korunması amacıyla yapılacak işlemlere, alınacak önlemlere, gerekli ilke ve uygulama kararlarını verecek bir Kurul oluşturulmasına ve bunun görevlerine ilişkin usul ve esasları kapsar. Damping veya sübvansiyona karşı önlem alınmasını gerektiren haller, dampinge veya sübvansiyona konu olan ithalatın Türkiye’de bir üretim dalında maddî zarara yol açması veya maddî zarar tehdidi oluşturması veya bir üretim dalının kurulmasını fizikî olarak geciktirmesidir. Ancak, sübvansiyona konu ithalata karşı önlem alınabilmesi için, sübvansiyonun Sübvansiyonlar ve Telafi Edici Tedbirler Anlaşması’nın 2’nci Maddesi çerçevesinde bir firma/firma grubu veya bir üretim dalı/üretim dalı grubuna yönelik olduğunun da tespit edilmiş olması gerekir.

İthalat Genel Müdürlüğü şikâyet üzerine veya gerektiğinde re’sen damping veya sübvansiyon incelemesi yapabilir. Dampinge veya sübvansiyona konu olan ithalattan maddî zarar gördüğünü veya maddî zarar tehdidi altında bulunduğunu veya bu tür ithalatın bir üretim dalının kurulmasını fiziki olarak geciktirdiğini iddia eden üreticiler veya üretim dalı adına hareket eden gerçek veya tüzel kişi veya kuruluşlar İthalat Genel Müdürlüğüne yazılı olarak başvuruda bulunabilirler. Re’sen veya şikâyet üzerine yapılan inceleme sonucunda dampinge veya sübvansiyona konu olan ithalatın ve bu ithalattan kaynaklanan zararın varlığı konusunda yeterli delillerin bulunması durumunda soruşturma açılır. İthalat genel müdürlüğü şikâyet üzerine veya gerektiğinde re’sen, verilen bilgi ve belgeler veya mevcut diğer bilgilerin ışığı altında ön incelemeyi yapar. Soruşturma açılıp açılmayacağı hususunda İthalatta Haksız Rekabeti Değerlendirme Kuruluna teklif sunar. Soruşturma açılması halinde, soruşturmayı yürütür ve önlemlerle ilgili olarak Kurula teklif sunar ve Kurulun sekreterlik hizmetlerini yürütür. Genel Müdürlük, şikâyet üzerine veya re’sen yapacağı incelemeyi azami 45 gün içinde tamamlayarak, soruşturma açılıp açılmaması hususunda Kurula teklifte bulunur.

İthalatta Haksız Rekabeti Değerlendirme Kurulu, İthalat Genel Müdürünün veya görevlendireceği genel müdür yardımcısının başkanlığında, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Gümrük Müsteşarlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği’nin ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği’nin birer yetkili temsilcisi ile İthalat Genel Müdürlüğü’nün ilgili daire başkanından teşekkül eder. Kurul, gerekirse, üniversitelerden ve diğer kurum ve kuruluşlardan bilgi alabilir. Kurulun görevleri şunlardır: a) Soruşturma açılıp açılmamasına veya açılmış bir soruşturmanın durdurulmasına karar vermek, b) Soruşturma sırasında yeterli delil olması halinde geçici önlem kararını Bakanlığın onayına sunmak, c) Soruşturma sonuçlarını değerlendirmek, bunun gerektireceği tedbirleri almak ve kesin önlem kararını Bakanlığın onayına sunmak, d) Soruşturma sırasında taahhütte bulunulmasını önermek, taahhütte bulunulması halinde, taahhüdü kabul edip etmemek hususunda karar vermek ve taahhütlerin yerine getirilmemesi durumunda gerekli önlemleri almak. Kurul, gerekli hallerde, Kurul Başkanının daveti üzerine toplanır. Toplantı gündemi, Genel Müdürlük tarafından hazırlanır ve gündemde görüşülecek maddelere ilişkin bilgiler Kurul üyelerine önceden gönderilir. Kurul salt çoğunlukla toplanır. Kurul kararları, toplantıya katılanların oy çokluğu ile alınır. Oyların eşit olması halinde, Kurul Başkanının oy vermiş olduğu taraf çoğunluğu sağlamış kabul edilir. Kurul Başkanı, görüşülecek konuların niteliğine göre ve istişari mahiyette olmak üzere, Kurul toplantılarına üniversiteler ve ilgili kurum ve kuruluşların temsilcilerini davet edebilir. Bu kişiler oylamaya katılamazlar. Kurul üyesi meslek kuruluşu temsilcilerinin, soruşturma konusu benzer malın üreticisi, ihracatçısı veya ithalatçısı olmaması ve bu malın herhangi bir şekilde ticaretiyle iştigal etmemesi zorunludur.

Re’sen veya şikâyet üzerine yapılan inceleme sonucunda dampinge veya sübvansiyona konu olan ithalatın ve bu ithalattan kaynaklanan zararın varlığı konusunda yeterli delillerin bulunması durumunda soruşturma açılır. Soruşturma sırasında menşe ülke, ihracatçı ülke veya ihracatçı, soruşturma konusu dampingli veya

sübvansiyonlu ithalattan kaynaklanan zararı ortadan kaldıracak şekilde kendiliğinden veya Kurulun önerisi üzerine taahhütte bulunabilir. Kurulun taahhüdü kabul etmesi halinde soruşturma, geçici veya kesin önlem alınmaksızın durdurulabilir veya sonuçlandırılabilir.

Soruşturma açılabilmesi için; şikayetin üretim dalı tarafından veya üretim dalı adına yapıldığının tespit edilmesi ve damping veya sübvansiyona konu olan ithalatın ve bu ithalattan kaynaklanan zararın varlığı konusunda yeterli delillerin bulunması gerekir. Re'sen soruşturma açılabilmesi için de, damping veya sübvansiyona konu olan ithalatın ve bu ithalattan kaynaklanan zararın varlığı konusunda yeterli delillerin bulunması gerekir. Bir şikayetin üretim dalı tarafından veya üretim dalı adına yapılmış sayılabilmesi için; şikayeti destekleyen üreticilerin toplam benzer mal üretiminin, şikayeti destekleyen üreticiler ile şikayete karşı çıkan üreticilerin toplam benzer mal üretiminin % 50'sinden fazla olması ve toplam Türkiye benzer mal üretiminin %25'inden az olmaması gerekir. Üretici sayısının çok fazla olduğu küçük parçalara bölünmüş sanayiler söz konusu olduğunda, destek veya muhalefet derecesi istatistiki açıdan geçerli örnekleme yöntemleri kullanılmak suretiyle belirlenebilir.

Kurulca soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde, konuya ilişkin olarak ilgili ülkeye bildirimde bulunulur ve Resmi Gazete'de yayımlanacak bir tebliğ ile soruşturma başlatılır. Söz konusu tebliğde; soruşturmanın başlangıç tarihi, soruşturma konusu mal, ihracatçı veya menşe ülke, dampingli veya sübvansiyonlu ithalata ve bu ithalatın zarara neden olduğu iddialarına ilişkin açıklamalar ile ilgili tarafların Genel Müdürlüğe kendilerini bildirmeleri için tanınan süreye ilişkin bilgi yer alır. Kurulun kararı soruşturma açılmaması yönünde ise, durum şikayeti yapan tarafa bildirilir. Soruşturma başlatılıncaya kadar başvuru hakkında herhangi bir bilgi ifşa edilemez. Soruşturma açılmasını takiben, soruşturma konusu malın bilinen ithalatçılarına ve ihracatçılarına soru formları gönderilir. Sübvansiyon soruşturmalarında, ihracatçı ülkeye de soru formu gönderilir. Soruşturma sırasında Genel Müdürlük, ilgili taraflar ile soruşturma konusu malın endüstriyel kullanıcılarına ve malın perakende düzeyde satıldığı hallerde, tüketici örgütleri temsilcilerine görüşlerini bildirme olanağı sağlar. Soruşturma açılmasını takiben, şikayete ilişkin gizli olmayan tüm bilgiler bilinen ihracatçılara ve ilgili ülke temsilciliğine gönderilir. İhracatçı sayısının çok fazla olması halinde, söz konusu bilgiler yalnızca ilgili ülke temsilciliğine veya ilgili meslek kuruluşuna gönderilir. Soruşturma, özel durumlar dışında 1 yıl içinde sonuçlandırılır. Bu süre, gerektiğinde, Kurulca 6 ayı geçmemek üzere uzatılabilir. Soruşturma sonucunda; soruşturma konusu ithalatın dampinge veya sübvansiyona konu olmadığına veya bu ithalattan kaynaklanan zararın bulunmadığının belirlenmesi halinde veya damping marjı, sübvansiyon miktarı ya da ithalat miktarının ihmal edilebilir düzeylerin altında olması halinde, Kurulca soruşturma kapatılır.

Bir damping veya sübvansiyon soruşturması açılması kararı ile soruşturma sırasında alınan geçici önlem, kesin önlem, taahhüt, durdurma ve kapatma kararları, Resmi Gazete'de yayımlanacak bir tebliğle ilan edilir. Bu ilanlarda; soruşturma konusu mal, ihracatçı firma, ihracatçı ülke veya menşe ülke ve gizlilik ilkesi gözetilmek kaydıyla, soruşturma ile ilgili bilgi, bulgu ve belirlemeler yer alır. Söz konusu ilanlar, ilgili ülkelere ve soruşturma konusu malın bilinen üretici ve ihracatçılarına gönderilir.

Soruşturma sonucunda dampingli veya sübvansiyonlu ithalatın varlığı ve bu ithalatın zarara neden olduğu belirlendiğinde, bu zararın önlenmesi amacıyla, Kurulca belirlenen ve Bakanlıkça onaylanarak kesinleşen damping marjı veya sübvansiyon miktarı kadar veya zararı ortadan kaldıracak daha az bir oran veya miktarda dampinge karşı vergi veya telafi edici vergi alınır. Damping konu malın ithalinde dampinge karşı vergi, sübvansiyona konu malın ithalinde ise telafi edici vergi alınır. Dampinge karşı vergi veya telafi edici vergi konulmuş olması, ilgili malın fiilî ithalatını engellemez. Bununla birlikte, dampinge veya sübvansiyona konu ithalat nedeni ile meydana gelen zararın telafisinin, tespit edilen damping marjı veya sübvansiyon miktarından daha az bir miktar veya oranda vergi konulmasıyla mümkün olabileceğinin belirlenmesi halinde bu oran veya miktarda vergi uygulanır. Bu vergilerin, ithali evvelce gerçekleştirilen mallar için, geriye dönük olarak uygulanmasına ilişkin esaslar Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit edilir. Ancak, geriye dönük uygulamanın süresi geçici önlemlerin alındığı tarihten itibaren 90 günü geçemez.

Dampinge karşı vergi veya telafi edici vergi mükellefi; dampinge veya sübvansiyona konu malı ithal eden gerçek ve tüzelkişilerdir. Dampinge karşı vergi veya telafi edici vergi Gümrük İdarelerince, ithalde alınan diğer vergilerden ayrı olarak tahsil olunur veya teminata bağlanır.

Gümrük mevzuatının, gümrük vergisinin tesciline, tahakkukuna, tahsiline, geri verilmesine, takibine ve teminata bağlanmasına ilişkin bu Kanuna aykırı olmayan usul ve şekle müteallik hükümleri, dampinge karşı vergi veya telafi edici verginin tescili, tahakkuku, tahsili, geri verilmesi, takibi ve teminata bağlanması işlemlerinde de uygulanır. Soruşturma sonucunda, soruşturma konusu ithalatın dampinge veya sübvansiyona konu olmadığına veya bu ithalattan kaynaklanan zararın bulunmadığının belirlenmesi halinde veya şikâyet konusunun ortadan kalkması durumunda Kurulca soruşturma kapatılır.

İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanunda hüküm bulunmayan hallerde, GATT 1994'ün VI ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Anlaşma ile Sübvansiyonlar ve Telafi Edici Tedbirler Anlaşması hükümleri dikkate alınır. GATT 1994: Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması 1994'ü, Sübvansiyonlar ve Telafi Edici Tedbirler Anlaşması: 26/1/1995 tarihli ve 4067 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ve 3/2/1995

tarhli ve 95/6525 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanan Dünya Ticaret Örgütü Kurulu Anlaşması Ek 1’de yer alan Anlaşmayı ifade eder.

3 Türkiye’de Antidamping Uygulamaları

Türkiye’nin 2015 yılı Nisan ayı dış ticaret verilerine bakıldığında; 2015 yılı içinde en fazla ithalat yapılan ülke Çin Halk Cumhuriyeti olurken, bu ülkeyi Rusya Federasyonu, Almanya, ABD, Fransa ve diğerleri izlemektedir. 2015 yılı içinde en fazla ihracat yapılan ülke Almanya olurken, bu ülkeyi İngiltere, İsviçre, Irak, BAE ve diğerleri izlemektedir. Önceki yıllarda da benzer sıralama görülmektedir.

Türkiye’de en fazla ithalat yapılan ülkelerin hepsine karşı açılmış antidamping soruşturmaları vardır fakat en çok Çin Halk Cumhuriyeti menşeli ürünlere karşı antidamping soruşturması açıldığı görülmektedir (Tablo 1 ve Tablo 2). 2014-2015 yılında yaklaşık 17 soruşturma Çin Halk Cumhuriyeti menşeli ürünlere karşı açılmıştır. Çin Halk Cumhuriyetinin en fazla ithalat yapılan ülkeler arasında başlarda yer alması dumping soruşturmalarının da neden en fazla Çin Halk Cumhuriyeti menşeli ürünlere karşı açıldığının bir göstergesidir. Türkiye’de dumping soruşturmaları önceleri, eski Doğu Bloku ve Orta Avrupa ülkelerinde yoğunlaşırken son yıllarda özellikle Çin Halk Cumhuriyeti olmak üzere, Uzakdoğu ülkelerinde yoğunlaşmaktadır. Verilere bakıldığında 20 ülkeye yönelik dumping soruşturmalarının devam ettiği görülmektedir. Bu ülkeler; Çin Halk Cumhuriyeti, Endonezya, Malezya, Tayland, Hindistan, Mısır, Vietnam, Rusya Federasyonu, Polonya, Slovakya, Suudi Arabistan, Hong Kong, Bulgaristan, ABD, Fransa, İsrail, Almanya, Japonya, Ukrayna, Romanya’dır. Bazı ürünlerde birden fazla ülkeye dumping soruşturması açılmıştır. Örneğin; cam kapak, kontraplaklar, sıcak haddelenmiş yassı çelik, BOPP Filmler, paslanmaz çelik borular, motosiklet iç/dış lastikleri, bisiklet iç/dış lastikleri gibi. 2012 yılı itibarıyla herhangi bir önlem alınmadan sonuçlandırılan soruşturmaların sayısı 23’dür. Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM) yetkililerinden edinilen bilgiye göre, İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Mevzuat hükümleri çerçevesinde, bugüne kadar toplam 144 dumping soruşturması başlatılırken, bu soruşturmalardan 59’u dumpinge karşı vergilerin uygulanmaya konulması ile sonuçlandırılmıştır (ntv, 2015).

Madde ismi	Ülke	Tebliğ numarası	RG Tarih	RG No
Demir veya Çelikten Belirli Boru Bağlantı Parçaları	Çin Halk Cumhuriyeti	2015/2	22.01.2015	29244
Sıcak Haddelenmiş Yassı Çelik	Çin Halk Cumhuriyeti, Fransa, Japonya, Romanya, Rusya Federasyonu, Slovakya, Ukrayna	2015/1	28.01.2015	29250
Mensucat - Suni veya Sentetik Liflerden Belirli Mensucat veya Tekstil Ürünleri	Çin Halk Cumhuriyeti	2015/7	10.04.2015	29322
Sodyum formiat	Çin Halk Cumhuriyeti	2015/10	12.04.2015	29324
Belirli Salon Tipi Sıcak ve Soğuk Hava Cihazları	Çin Halk Cumhuriyeti	2015/13	10.05.2015	29351
Zincirler - Muhtelif Mafsal Halkalı Zincirler ve Aksamı	Çin Halk Cumhuriyeti	2015/14	23.05.2015	29364
Bebek Arabaları / Yalnız Şasiler	Çin Halk Cumhuriyeti	2015/15	21.05.2015	29362
Cam Kapak	Çin Halk Cumhuriyeti Endonezya, Hong Kong	2015/17	21.05.2015	29362
Poliester Tekstüre İplikler	Vietnam, Tayland	2015/18	15.05.2015	29356
Demir (Dökme Demir Hariç) ve Çelikten Dikişsiz Çekme Borular	Çin Halk Cumhuriyeti	2015/19	15.05.2015	29356
Kontraplaklar	Bulgaristan, Vietnam	2015/20	27.05.2015	29368
Kondenserleri Isı Değiştiricisi Fonksiyonu Gören Kompresörlü Üniteler	Çin Halk Cumhuriyeti	2015/25	20.06.2015	29392

Tablo 1. Türkiye’nin 2015 Yılında Açtığı Damping Soruşturmaları **Kaynak:** Ekonomi Bakanlığı, www.economy.gov.tr

Madde ismi	Ülke	Tebliğ numarası	RG Tarih	RG No
Renksiz düz cam	İsrail	2014/3	10.01.2014	28878
PET Filmler	Hindistan	2014/6	21.03.2014	28948
Polivinil Klorür (PVC-S)	ABD, Almanya	2014/18	17.06.2014	29033
Beyazlatılmamış Kraftlayner Kağıtlar	ABD	2014/26	22.07.2014	29068
Kapı Kilitleri - Topuzlu Kapı Kilidi /Diğer Kilitler /Yalnız Kapı Kilitleri için Silindir-Bareller ile Kilit Kasası	Çin Halk Cumhuriyeti	2014/28	22.07.2014	29068
Lastikler - Motosiklet İç/Dış Lastikleri	Çin Halk Cumhuriyeti Endonezya, Malezya Tayland	2014/22	25.07.2014	29071
Lastikler - Bisiklet İç/Dış Lastikleri	Çin Halk Cumhuriyeti Endonezya, Malezya Hindistan, Tayland	2014/23	25.07.2014	29071
Kaynak Makinaları	Çin Halk Cumhuriyeti	2014/27	25.07.2014	29071
Mensucat - 5407 Sentetik Flamenten	Bulgaristan	2014/29	11.08.2014	29085
Mensucat - 55 Grubu Sentetik ve Suni Devamsız Liflerden Dokunmuş	Bulgaristan Polonya	2014/30	11.08.2014	29085
BOPP Filmler	Çin Halk Cumhuriyeti Hindistan, Mısır, Suudi Arabistan	2014/32	15.10.2014	29146
Pamuk	ABD	2014/33	18.10.2014	29149
Kalemler-Plastikten Mürekkepli Bilyalı Kalemler / Plastikten Olanlar	Çin Halk Cumhuriyeti	2014/34	07.11.2014	29168
Polisitren	Mısır	2014/35	30.11.2014	29191
Emniyet Camları	Çin Halk Cumhuriyeti İsrail	2014/40	26.12.2014	29217
Granitler	Vietnam	2014/42	12.12.2014	29203
Paslanmaz Çelik Borular	Malezya, Vietnam	2014/43	12.12.2014	29203

Tablo 2. Türkiye'nin 2014 Yılında Açtığı Damping Soruşturmaları **Kaynak:** Ekonomi Bakanlığı, www.economy.gov.tr

Damping soruşturmaları, sübvansiyon soruşturmaları ile karşılaştırıldığında damping soruşturmalarının sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Devam eden soruşturmalara bakıldığında, (2014-2015 yılı için) sübvansiyon soruşturmalarının sayısı 1, damping soruşturmalarının sayısı ise 26'dır. Sübvansiyon soruşturması demir ve çelikten dikişsiz çekme borular konusunda Çin Halk Cumhuriyeti'ne karşı açılmıştır. Soruşturma tarihi 15 Mayıs 2015'tir. Tebliğ 29356 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Damping soruşturmaları korunma önlemleri ile karşılaştırıldığında yine damping soruşturmalarının sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Türkiye'de yürürlükte bulunan korunma önlemlerinin sayısı 12 iken damping soruşturmalarının sayısı 26'dır. Korunma önlemleri, bir malın benzer veya doğrudan rakip mallar üreten yerli üreticiler üzerinde ciddi zarar veya ciddi zarar tehdidi oluşturacak şekilde artan miktar ve şartlarda ithal edilmesi halinde, bu zarar veya zarar tehdidini ortadan kaldırmak üzere, söz konusu zarar veya zarar tehdidiyle sınırlı ve geçici olmak kaydıyla alınabilmektedir. Korunma önlemi, bir malın ithalatında uygulanmakta olan gümrük vergilerinde artış yapılması veya miktar sınırlaması şeklinde uygulanabileceği gibi bunların kombinasyonu olarak da uygulanabilmektedir. Türkiye'de korunma önlemleri getirilen ürünler; gözlük çerçeveleri, cam eşya, bazı elektrikli aletler, seyahat çantaları, el çantaları, naylon iplik, çerçevesiz cam aynalar, kibritler, motosiklet, polyester elyaf, poli etilen tereftalat gibi ürünlerdir. Cep telefonları, kâğıt, duvar kâğıdı, porselen ve seramik mutfak eşyası, düzcam gibi ürünlerde koruma önlemleri soruşturmaları devam etmektedir.

Madde İsmi	Menşe Ülke	Önlem	Önlemin Başlangıç Tarihi
Gözlük çerçeveleri	Tüm ülkeler	Ek mali yükümlülük	30.01.2008 (3 Abd doları/adet)
Seyahat çantaları, el çantaları ve benzeri mahfazalar	Tüm ülkeler	Ek mali yükümlülük	07.03.2008 (3 Abd doları/adet)
Cam Eşya	İran	Ek mali yükümlülük/ Miktar Kısıtlaması	09.05.2002 (5.800.000 Adet kota)
Bazı Elektrikli Aletler	Tüm ülkeler	Ek mali yükümlülük	1.11.2008 (5-8 Abd doları/adet)
Naylon iplik	İran	Ek mali yükümlülük	11.07.2006 (1,50 ABD Doları/kg)
Kibritler	Tüm ülkeler	Ek mali yükümlülük	06.12.2009 (3,10-1,00 ABD Doları/kg)
Çerçevesiz Cam Aynalar	İran	Miktar Kısıtlaması	03.06.2005 (500.000 Kg/Yıl kota)
Motosiklet	Tüm Ülkeler	Ek mali yükümlülük	01.03.2007 (200-300 Abd Doları/ adet)
Poli etilen tereftalat (PET), 78 ml/g veya daha fazla viskozitesi olanlar	Tüm ülkeler	Ek mali yükümlülük	8.11.2011 (8 CIF %)
Polyester Elyaf	İran	Ek mali yükümlülük	21.09.2013
BOPP Film	İran	Miktar Kısıtlaması	02.07.2013

Tablo 3. Türkiye'ye Yürürlükte Bulunan Korunma Önlemleri **Kaynak:** Ekonomi Bakanlığı, www.economy.gov.tr

2015 yılı Nisan ayı dış ticaret verilerine göre; Türkiye'nin en büyük beş ihracat kalemi sırasıyla; kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, motorlu kara taşıtları, kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, örme giyim eşyası ve aksesuarı, demir ve çeliktir. Türkiye'nin en büyük beş ithalat kalemi sırasıyla; mineral yakıtlar, mineral yağlar, kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, motorlu kara taşıtları, elektrikli makine ve cihazlar, demir ve çeliktir.

Türkiye'nin en büyük beş ihracat ve ithalat kalemi sıralamasında beşinci sırada yer alan demir, çelik ürünleri antidamping soruşturmalarına en çok maruz kalan ürünler olmuştur. Türkiye'de ki demir, çelik sektörü son yıllarda sayısı giderek artan antidamping ve korunma önlemleri soruşturmalarıyla uğraşmaktadır. Son dönemde demir, çelik ürünleri konusundaki davaların sayısında büyük artış yaşanmıştır.

Türkiye'de buna karşılık Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC), Fransa, Japonya, Romanya, Rusya, Slovakya ve Ukrayna menşeli sıcak haddelenmiş yassı çelik ithalatına karşı dumping soruşturması başlatmıştır. Soruşturma kararı, 28 Ocak 2015 tarih ve 29250 sayılı Resmi Gazete'de 2015/01 nolu İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ kapsamında yayımlanarak, 28 Ocak 2015 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Tebliğe göre, Yerli üretici Ereğli Demir Çelik T.A.Ş., Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş. ve Çolakoglu Metalurji A.Ş. tarafından yapılan ve İskenderun Demir ve Çelik A.Ş. ile HABAŞ tarafından desteklenen başvuruda, Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC), Fransa, Japonya, Romanya, Rusya, Slovakya ve Ukrayna menşeli "sıcak haddelenmiş yassıçelik" in Türkiye'ye dumpingli fiyatlarla ihraç edildiği ve bu durumun yerli üretim dalında (YÜD) zarara neden olduğu iddiasıyla anılan ülkeler menşeli söz konusu ürün ithalatına karşı önlem alınması talep edilmektedir. Yapılan inceleme neticesinde; şikayete konu ülkeler için dumping marjlarının ve bu ülkeler menşeli ithalatın miktar bazında ithalat içi paylarının ihmal edilebilir seviyenin üzerinde olduğu; söz konusu ülkelere ithal edilen şikayet konusu ürünlerin ortalama birim ithal fiyatlarının YÜD tarafından üretilen benzer ürünün ortalama birim satış fiyatları üzerinde fiyat baskısı oluşturduğu anlaşıldığından ve şikayete konu ülkeler menşeli ürünlerin birbirleri arasında ve yerli sanayi tarafından üretilen benzer ürün ile doğrudan rekabet içerisinde oldukları değerlendirildiğinden, şikayete konu ülkeler menşeli ithalat toplu olarak değerlendirilmiş, söz konusu ülkelere yapılan ithalatın nispi olarak artış gösterdiği belirlenmiştir. YÜD'ün kapasite kullanım oranı, üretim ve yurt içi satış gibi temel ekonomik göstergelerinde özellikle 2014 yılında bozulma görüldüğü, yurtiçi satışlardan karlılık ile toplam karlılıkta ise 2011-2014 döneminde ciddi bozulma olduğu, bunun ise dumpingli ithalattan kaynaklanan fiyat baskısı nedeniyle YÜD'nin yurtiçi satış fiyatlarını olmasigereken seviyede belirleyememesinden kaynaklandığı değerlendirilmiştir. Başvuru aşamasında sunulan deliller ve ithalata ilişkin resmî istatistikler esas alınarak yapılan tespitler ışığında, dumpingli olduğu iddia edilen ithalatın YÜD'ün ekonomik göstergelerinde zarara yol açtığı değerlendirilmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda; başvurunun yeterli bilgi, belge ve delilleri içerdiği anlaşıldığından, İthalatta Haksız Rekabeti Değerlendirme Kurulunca, ÇHC Fransa, Japonya, Romanya, Rusya, Slovakya ve Ukrayna menşeli söz konusu ürün için, Yönetmelik çerçevesinde dumping soruşturması açılmasına karar verilmiştir.

Türkiye'ye yönelik antidumping soruşturmalarının en fazla ABD tarafından açıldığı tespit edilmektedir (Tablo 4). ABD, karbon kaynaklı çelik tüp ve borular, makarna (yumurta içermeyen, pişirilmemiş), kesiti dikdörtgen veya kare şeklinde olan demir/çelikten tüp ve borular, petrol boruları konusunda soruşturma açmış ve önlem uygulamaktadır, hat boruları konusundaki soruşturma devam etmektedir. Kanada, dikişli veya dikişsiz borular köşeli, profil boru, inşaat demiri, petrol boruları konusunda soruşturma açmış ve önlem uygulamaktadır. Avrupa Birliğini önlem uyguladığı ürün, demir veya çelikten boru bağlantı parçalarıdır. Dominik Cumhuriyeti, demir ve alaşımsız çelikten köşeli çubukların Türkiye'den ithali konusunda önlem uygulamaktadır. Pakistan, hidrojen peroksit, Brezilya, pet film, Ukrayna, düz cam, Hindistan soda külü, Rusya, hafif ticari araçlar, Fas sıcak haddelenmiş sac, Filipinler buğday unu konusunda önlem uygulamaktadır. Ayrıca Endonezya buğday unu, Avustralya inşaat demiri, Mısır ıslak mendil konusunda dumping soruşturması açmıştır ve soruşturma devam etmektedir.

Ülke	Madde İsmi	Son Durum
ABD	Karbon kaynaklı çelik tüp ve borular (standart borular)	Önlem Yürürlükte
ABD	Makarna (Yumurta İçermeyen, Pişirilmemiş)	Önlem Yürürlükte
ABD	Kesiti dikdörtgen veya kare şeklinde olan demir/çelikten tüp ve borular	Önlem Yürürlükte
ABD	Petrol boruları	Önlem Yürürlükte
G.Afrika Cum.	Battaniye	Önlem Yürürlükte
Kanada	Dikişli veya dikişsiz borular köşeli, profil boru	Önlem Yürürlükte
Dominik Cumhuriyeti	Demir ve alaşımsız köşeli çelikten çubuklar	Önlem Yürürlükte
Pakistan	Hidrojen peroksit	Önlem Yürürlükte
Brezilya	Pet film	Önlem Yürürlükte
Ukrayna	Düz cam	Önlem Yürürlükte
Avrupa Birliği	Demir veya çelikten boru bağlantı parçaları	Önlem Yürürlükte
Rusya (GB adına)	Hafif ticari araçlar	Önlem Yürürlükte
Hindistan	Soda külü	Önlem Yürürlükte
Fas	Sıcak haddelenmiş sac	Önlem Yürürlükte
Filipinler	Buğday unu	Önlem Yürürlükte
Kanada	İnşaat demiri	Önlem Yürürlükte
Kanada	Petrol boruları	Önlem Yürürlükte
Endonezya	Buğday unu	Soruşturma Devam Ediyor
ABD	Hat boruları	Soruşturma Devam Ediyor
Avustralya	İnşaat demiri	Soruşturma Devam Ediyor
Mısır	Islak mendil	Soruşturma Devam Ediyor

Tablo 4. Türkiye'ye Yönelik Antidumping Önlemleri/Soruşturmaları **Kaynak:** Ekonomi Bakanlığı, www.economy.gov.tr

Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkililerine göre; dumping mevzuatı her ülke tarafından üreticisini korumak amacıyla kullanılabilirken, “Anti dumping vergisi uygulaması, iki ucu keskin bir kılıç. Bir ülkeye karşı dumping vergisi uyguladığınız zaman, o ülkenin de sizin herhangi bir malınıza karşı soruşturma başlatması riski her zaman için mevcut (ntv, 2015). Burada Türkiye'nin ABD'nin antidumping soruşturmalarından rahatsız olarak ABD menşeli pamuk ithali hakkında dumping soruşturması başlatması örnek olarak verilebilir.

ABD Uluslararası Ticaret Komisyonu, 2014 yılı Ağustos ayında Türkiye, Hindistan, Güney Kore, Tayvan, Ukrayna ve Vietnam'dan ithal edilen çelik boru ürünlerine, ithalatın yerli üreticilere zarar verdiği gerekçesiyle antidamping vergisi uygulanmasına karar vermiştir. Türkiye'de serbest piyasa ekonomisi olmadığı gerekçesiyle bu karar alınmıştır. Ekonomi Bakanı Zeybekçi, 2 Ekim 2014 tarihli açıklamasında, ABD'nin son dönemde Türk ürünlerine karşı yürüttüğü antidamping soruşturmalarından rahatsız olduklarını, ihracata konacak her engele misliyle karşılık verileceğinin resmi olarak ABD'li yetkililere iletildiğini söylemiştir. Bunun hemen sonrasında 18 Ekim 2014 tarihinde ABD menşeli pamuk ithali hakkında dumping soruşturması başlatılmıştır. ABD Ulusal Pamuk Konseyi bu soruşturmanın Türkiye pamuk sektörü tarafından talep edilmediğini belirterek 'sıradışı' olarak nitelemiştir. ABD'den ithal edilen pamuk hakkında bu kadar büyük ölçekli bir soruşturma daha önce Peru tarafından başlatılmıştır. Peru 2012-2013 yılları arasında ABD'li üreticilere yapılan olası telafi ödemeleri ve dumping iddialarını araştırmıştır. Dumping soruşturması ile ilgili Tebliğe göre; resen yapılan inceleme sonucunda ABD menşeli ürünün ithalatının mutlak olarak 2011-2013 dönemi arasında artış eğiliminde olduğu; toplam Türkiye pazarının büyümesine rağmen yerli üretim dalında ABD menşeli ithalat nedeniyle pazar kaybı yaşandığı belirtilmiştir. Yerli üretim dalının üretim, satış, karlılık, istihdam ve kapasite kullanım oranı gibi göstergelerinde 2011-2013 döneminde bozulmaların ortaya çıktığı tespit edilmiştir. ABD menşeli ithalatın yerli üretim dalının fiyatlarını 2012 yılı haricinde kırdığı belirlenmiştir. Öte yandan, yerli üretim dalının üretim maliyetlerini fiyatlarına tam olarak yansıtamaması neticesinde 2011-2013 döneminde yurtiçi satış fiyatlarının dumpingli ithalat nedeniyle baskı altında kaldığı, maliyet altı satışlar nedeniyle fiyatlarının bastırıldığı ve fiyatlarının enflasyon karşısında reel olarak yıprandığı tespit edilmiştir. İnceleme aşamasında elde edilen deliller ve ithalata ilişkin resmî istatistikler esas alınarak yapılan tespitler ışığında, dumpingli olduğu iddia edilen ithalatın yerli üretim dalının ekonomik göstergelerinde zarara yol açtığı değerlendirilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda; dumpingli ithalat ve bu ithalattan kaynaklanan zararın varlığı konusunda dumping soruşturması açılmasını haklı kılacak yeterlilikte bilgi, belge ve delillerin mevcut olduğu anlaşıldığından, İthalatta Haksız Rekabeti Değerlendirme Kurulunca, ABD menşeli söz konusu ürün için, Yönetmelik çerçevesinde re'sen bir dumping soruşturması açılmasına karar verilmiştir.

Bazı durumlarda dumpinge karşı önlemler menşe saptırması yapılarak etkisiz hale getirilmeye çalışılabilir. Bunun tespit edilerek, önlemlerin uygulanması önemlidir. Bu konuda Ekonomi Bakanlığının açmış olduğu bir soruşturma bulunmaktadır. Çin Halk Cumhuriyeti menşeli kontrplaklar, Bulgaristan ve Vietnam üzerinden Türkiye'ye ithal edilmiştir. 20/10/2006 tarihli ve 26325 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin 2006/28 sayılı Tebliğ ile Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) menşeli "kontrplak" ithalatında dumpinge karşı kesin önlem yürürlüğe konulmuştur. 10/07/2012 tarihli ve 28349 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2012/16 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile tamamlanan nihai gözden geçirme soruşturması (NGGS) kapsamında anılan önlemin devamına karar verilmiştir. Kontrplak Üreticileri Derneği (KONÜDER) ÇHC menşeli kontrplakların ithalatında uygulanmakta olan dumpinge karşı önlemin Bulgaristan ve Vietnam üzerinden menşe saptırması yapılarak etkisiz kılındığı iddiasıyla Ekonomi Bakanlığına başvuruda bulunmuştur. Tebliğe göre; inceleme konusu üründe toplam ithalatımız 2012 yılında 265.006 m3 iken, 2013 yılında bir önceki yıla göre %8,5 oranında artarak 287.695 m3, 2014 yılında ise bir önceki yıla göre %9,4 oranında artarak 314.652 m3 olarak gerçekleşmiştir. ÇHC menşeli kontrplak ithalatının 2012 yılında 444 m3 iken, 2013'de %74 oranında gerileyerek 115 m3'e düştüğü; buna karşın başvuru konusu iki ülkeden yapılan toplam ithalatın aynı dönemde % 19 oranında artarak 19.831 m3'den 23.682 m3'e çıktığı belirlenmiştir. 2014 yılında ÇHC menşeli ithalat 267 m3, başvuru konusu iki ülkeden yapılan toplam ithalat ise 43.656 m3 olarak kaydedilmiştir. Vietnam'dan önlem (NGGS) öncesinde gerçekleştirilen ithalat 2010 yılında 3.250 m3 iken, 2013 yılında 10.052 m3'e, 2014 yılında ise 24.065 m3'e yükselmiştir. Toplam ithalat içinde Vietnam'ın payı 2010 yılında % 2 iken 2014 yılında %8'e ulaşmıştır. Bulgaristan'dan yapılan ithalat 2010 yılında 13.243 m3 iken 2014 yılında 19.591 m3'e yükselmiştir. Toplam ithalat içinde Bulgaristan'ın payı 2010-2014 yılları itibarıyla yaklaşık % 6 seviyesinde gerçekleşmiştir. Yapılan incelemeler ve ilgili ülkelerdeki Ticaret Müşavirliklerimiz aracılığıyla elde edilen bilgiler doğrultusunda, yürürlükteki dumpinge karşı önlemin Bulgaristan ve Vietnam üzerinden etkisiz kılındığına dair ciddi şüphe hasıl olmuştur. Anılan başvuru sonrası yapılan incelemeler sonucunda Bulgaristan ve Vietnam menşeli/çıkışlı söz konusu eşya için İthalatta Haksız Rekabeti Değerlendirme Kurulu'na, Yönetmelik çerçevesinde önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

Dumping veya sübvansiyona karşı önlem alınmasını gerektiren haller, dumpinge veya sübvansiyona konu olan ithalatın Türkiye'de bir üretim dalında maddî zarara yol açması veya maddî zarar tehdidi oluşturması veya bir üretim dalının kurulmasını fizikî olarak geciktirmesidir. Soruşturma ithalattan kaynaklanan zararın varlığı konusunda yeterli delillerin bulunması durumunda açılır. Buna uygun davranılması çok önemlidir. Soruşturmalar ithalatı engelleme amacıyla kullanılmamalıdır. Belki piyasada ki rekabetin durumu ve haksız rekabet olup olmadığı konusunda Rekabet Kurumundan görüş alınabilir ve ona göre soruşturma açılıp açılmamasına karar verilebilir. Örneğin; özel sektörden gelen haksız rekabet şikayetleri üzerine cep telefonu, tablet ve lap-toplarla ilgili anti dumping soruşturması başlatılmıştır. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci "Türkiye'deki özel sektör de cep telefonu, tablet ve diz üstü bilgisayar üretiyor. Ancak ithal edilen bu tip mallar sebebiyle haksız rekabet

yaşanıyor” demiştir. Bu soruşturmada cep telefonu, tablet ve lap-top pazarındaki rekabet konusunda Rekabet Kurumundan görüş alınabilir. Bu görüşler ışığında ithalattan kaynaklanan zararlar ilgili inceleme yapılabilir.

Türkiye’de bir damping veya sübvansiyon soruşturması açılması kararı ile soruşturma sırasında alınan geçici önlem, kesin önlem, taahhüt, durdurma ve kapatma kararları, Resmi Gazete’de yayımlanacak bir tebliğle ilan edilir. Uygulama tebliğleri olarak geçen bu tebliğlerin sayısının 2002 yılı itibariyle artmaya başladığı görülmektedir. 2002 yılı öncesi sayısı 6, 7 ve 10’nu geçmeyen uygulama tebliğleri yıllar itibariyle artış göstermiştir. Bu da Türkiye’de damping veya sübvansiyon soruşturmalarının ve önlemlerinin 2002 yılından itibaren daha fazla kullanıldığını göstermektedir. 2015 yılı haziran ayı itibariyle uygulama tebliğlerinin sayısı 25’dir.

Şekil 1. Yıllar İtibariyle Damping ve Sübvansiyon Uygulama Tebliğlerinin Sayısı

4 Sonuç

Türkiye’de son yıllarda en fazla ithalat yapılan ülkelerin hepsine karşı açılmış antidamping soruşturmaları vardır fakat en çok Çin Halk Cumhuriyeti menşeli ürünlere karşı antidamping soruşturması açıldığı görülmektedir. 20 Ülkeye yönelik damping soruşturmaları devam etmektedir. Damping soruşturmaları önceleri, eski Doğu Bloku ve Orta Avrupa ülkelerinde yoğunlaşırken son yıllarda özellikle Çin Halk Cumhuriyeti olmak üzere, Uzakdoğu ülkelerinde yoğunlaşmaktadır. Damping soruşturmaları, sübvansiyon soruşturmaları ve korunma önlemleri ile karşılaştırıldığında damping soruşturmalarının sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. 2014 ve 2015 yıllarında sübvansiyon soruşturmalarının sayısı 1, yürürlükte bulunan korunma önlemlerinin sayısı 12 iken damping soruşturmalarının sayısı 26’dır.

Demir, çelik ürünleri antidamping soruşturmalarına en çok maruz kalan ürünler olmuştur. Türkiye’de ki demir, çelik sektörü son yıllarda sayısı giderek artan antidamping ve korunma önlemleri soruşturmalarıyla uğraşmaktadır. Türkiye’de buna karşılık Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC), Fransa, Japonya, Romanya, Rusya, Slovakya ve Ukrayna menşeli sıcak haddelenmiş yassı çelik ithalatına karşı damping soruşturması başlatmıştır.

Türkiye’ye yönelik antidamping soruşturmalarının en fazla ABD tarafından açıldığı tespit edilmektedir. Türkiye’de ABD’nin antidamping soruşturmalarından rahatsız olarak ABD menşeli pamuk ithali hakkında damping soruşturması başlatmıştır.

Damping karşı önlemlerin menşe saptırması yapılarak etkisiz hale getirilmeye çalışılması durumunda bunun tespiti ve buna karşı önlemlerin uygulanması önemlidir. Bu konuda Ekonomi Bakanlığının açmış olduğu bir soruşturma bulunmaktadır. Kontrplak Üreticileri Derneği Çin Halk Cumhuriyeti menşeli kontrplakların ithalatında uygulanmakta olan dampedinge karşı önlemin Bulgaristan ve Vietnam üzerinden menşe saptırması yapılarak etkisiz kılındığı iddiasıyla Ekonomi Bakanlığına başvuruda bulunmuştur ve incelemeler sonucunda soruşturma başlatılmıştır.

Mevzuata göre, damping ve sübvansiyon soruşturmaları ithalattan kaynaklanan zararın varlığı konusunda yeterli delillerin bulunması durumunda açılır. Buna uygun davranılması çok önemlidir. Soruşturmalar ithalatı engelleme amacıyla kullanılmamalıdır. Belki piyasada ki rekabetin durumu ve haksız rekabet olup olmadığı konusunda Rekabet Kurumundan görüş alınabilir ve ona göre soruşturma açılıp açılmamasına karar verilebilir.

Uygulama tebliğlerinin sayısına bakılarak Türkiye’de dumping veya sübvansiyon soruşturmalarının ve önlemlerinin 2002 yılından itibaren daha fazla kullanıldığı söylenilebilir. 2015 yılı haziran ayı itibariyle uygulama tebliğlerinin sayısı 25’dir.

Kaynakça

- Anti-dumping Anlaşması-VI Maddenin Uygulanmasına İlişkin Anlaşma, 2015. <http://www.orgtr.org/tr/antidamping-anlasmasi-vi-maddenin-uygulanmasina-iliskin-anlasma>
- http://www.ekodialog.com/Makaleler/turkiyenin_ithalat_politikasi.html, 2015.
- “ABD’li pamuğa dumping soruşturması”, Milliyet Gazetesi, 2015. <http://www.milliyet.com.tr/abd-li-pamuga-dumping-sorusturmasi/ekonomi/detay/1962412/default.htm>.
- Büyüksahin Taylan, “Sektörler antidumping haklarını bilmiyor”, Dünya Gazetesi, 2015. <http://www.dunya.com/kobi/sectorler-antidamping-haklarini-bilmiyor-262104h.htm>
- “Dumpinge karşı 144 soruşturma”, 2015. <http://arsiv.ntv.com.tr/news/178191.asp>.
- Elele Onur, 2008. Uluslararası Ticarete Dumping ve Anti-dumping, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara.
- Ekonomi Bakanlığı, 2015. <http://www.ekonomi.gov.tr/portal/content/conn/UCM/uuid/dDocName:EK-126292>
- GATT; Dünya Ticaret Örgütü ve İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi, 2015. <http://anti-dumping.com/gatt-dunya-ticaret-orgutu-ve-ithalatta-haksiz-rekabetin-onlenmesi/>.
- Gültekin Sadettin, 2010. “Dış Ticarete Haksız Rekabet: Dumping”, Ankara Barosu Dergisi, <http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/frmmakale/2010-1/1.pdf>
- Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, 2015 yılı Nisan ayı veri bülteni, 2015. <http://risk.gtb.gov.tr/data/55441fccf29370a90c681435/2015%20Y%C4%B1%C4%B1%20Nisan%20Ay%C4%B1%20Veri%20B%C3%BClteni.pdf>
- Gümrük Tarifeleri Ve Ticaret Genel Anlaşması 1994’ün Vi Nci Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Anlaşma, 2015. <http://www.ekonomi.gov.tr/portal/content/conn/UCM/uuid/dDocName:EK-126292>
- “İthal telefon ve tablete antidumping soruşturması”, 2015. <http://www.teknolojigundem.com/mobil-haberleri/ithal-telefon-ve-tablete-anti-dumping-sorusturmasi-641845.htm#ixzz3dzHioloV>
- Uluslararası Antidumping Anlaşması, Ekonomi Bakanlığı, 2015. <http://www.orgtr.org/antidampinganlasmasiturkce.pdf>,
- World Trade Organization, Anti-dumping, subsidies, safeguards: contingencies, etc, 2015. https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm8_e.htm
- “Zeybekçi’den ABD’ye antidumping resti”, Dünya Gazetesi, 2015. <http://www.dunya.com/politika/hukumet/zeybekciden-abdye-anti-dumping-resti-240615h.htm>
- 14/6/1989 tarih ve 3577 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlemesi Hakkında Kanun,
- 99-13482 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğü konulan İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Karar,
- 30/10/1999 tarih ve 23861 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlemesi Hakkında Yönetmelik